

Nr 78.

Av herr **Törnkvist**, om ändring i 103 § sjölagen.

I § 103 sjölagen föreskrives, hur befälhavare skall förfara vid förhör, innan han utövar den rätt att straffa besättningsman ombord, som tillkommer honom enligt § 102 samma lag. Nämnda paragraf lyder: »Innan befälhavare utövar den rätt att straffa, som enligt 102 § tillkommer honom, skall han, i närvaro av två de bästa männen ombord, anställa förhör med den, vilken förseelsen tillvitats, dock icke förrän tolv timmar förflutit efter det förseelsen begicks, där ej särskild anledning förekommer att tidigare företaga förhöret. Vad vid förhöret förekommer skall skriftligen antecknas, så ock vilken bestraffning befälhavaren ålägger, och det antecknade, sedan det blivit för den felaktige och vittnena uppläst, till riktigheten bestyrkas genom de närvarandes underskrift; föres dagbok, skall anteckningen ske i denna.

Har befälhavaren icke iakttagit vad sålunda är föreskrivet, vare beslut om mistning av hyra utan verkan.»

1864 års sjölag föreskrev i samma sak: »Denna sin rätt att bestraffa äge befälhavare, som är skyldig föra dagbok, ej att utöva förr, än han i skeppsdagboken antecknat de omständigheter, som bestraffningen föranlett, och sannfärdigheten därav, sedan berättelsen blivit för den brottslige och den övriga besättningen uppläst, är vorden styrkt genom underskrift av två bland besättningen.»

Villkoret för bestraffning är sålunda, liksom enligt 1864 års sjölag, att förhör och dom skola skriftligt antecknas endera i särskilt protokoll, eller, där skeppsdagbok föres, i denna. Nu gällande sjölag är emellertid oklar ifråga om inom vilken tid förhör skall hållas; där bestämmes blott, att

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 4 saml. 37 häft. (Nr 78—82.) 1

förhör, som skall hållas med den felande, icke får ske förrän tolv timmar förflutit från förseelsen, »där ej särskild anledning förekommer att tidigare företaga förhöret». Regeln är sålunda, att förhör icke får hållas förr än tolv timmar förflutit, sedan förseelsen begicks. Bestämmelse saknas emellertid om den tid varefter sådant förhör lämpligen ej bör få hållas. Så långt framgår av andan i motiven till 1891 års sjölag (något i saken *bestämt* är ej uttalat i vare sig regeringspropositionen, särskilda utskottets utlåtande eller i riksdagen) att förhör skall ha hållits, när sjöman skall avmönstra från fartyg. Det händer nu, att befälhavare och besättningsman infinna sig på sjömanshus, där den senare skall avmönstras, och befälhavaren, sedan avmönstringsproceduren skridit ganska långt fram, begär sjömanshusombudsmannens tillåtelse att till annan dag uppskjuta avmönstringen, för att han skall kunna gå ombord på fartyget med samma besättningsman, förhöra och straffa honom. Att ett sådant förfarande, som av sjöfolket uppfattas som personligt trakasseri och skapar bitterhet och olust, icke kan stå i överensstämmelse med sjölagens anda synes visst. Lagstiftarna må säkerligen ha avsett, att alla för avmönstringen behöfliga papper skola vara klara, då befälhavare infinner sig på sjömanshus med besättningsman för avmönstring och att på grundval av *då* föreliggande fakta avmönstring skall ske. Om så inte är fallet, kan lätt — och det har ofta hänt — sjömans hävdande av sin rätt vid avmönstring föranleda befälhavare och sjömanshusombudsman att hämnas härför genom uppskov med avmönstring för bestraffning av »förseelse», som eljes icke skulle ha bestraffats. Att på så sätt anordnat »förhör» måste bliva summariskt, och godkännes av besättningsman ofta blott för att han så fort som möjligt skall slippa ur en obehaglig situation, säger oss all erfarenhet. Den säkerhet mot missbruk av sin ställning som överordnad, som sjöman har rätt göra anspråk på också gent emot befälhavare, tryggas ingalunda genom detta förfaringsätt.

Därjämte synes som om Kungl. Maj:ts ord i motiven till sjölagen av 1864 angående sjöförklaring, att en stor del av dess »vikt såsom bevisningsmedel beror därav, att den sker någorlunda snart efter olycksfallet, så att omständigheterna därvid äro i färskt minne hos dem, som avgiva eller bestyrka denna förklaring», kunde äga värde också vid bedömning av metoderna för »förhör» av här påtalad beskaffenhet. Det gäller ju dock icke allenast besättningsmans begränsade ekonomi utan också hans vandel.

På grund av det anförda hemställes,

att riksdagen ville besluta sådan ändring eller tilllägg av § 103 nu gällande sjölag, att däri stadgade förhör skall hållas så snart ske kan och i intet fall får förekomma, sedan anmälan om avmönstring skett på sjömanshus.

Hos lagutskottet anhålles om den lagformulering, som tarvas för vinande av i motionen angivet syfte.

Stockholm den 24 januari 1917.

Algot Törnkvist.

